

Брюксел, 15.5.2018г.
COM(2018) 320 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И
СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

Доизграждане на надежден цифров единен пазар за всички

**Приносът на Европейската комисия за неформалната среща на лидерите на ЕС
относно защитата на данните и цифровия единен пазар в София на 16 май 2018 г.**

Всеки има право на зачитане на неговия личен и семеен живот, на неговото жилище и тайната на неговите съобщения.

Всеки има право на защита на неговите лични данни.

Тези данни трябва да бъдат обработвани добросъвестно, за точно определени цели и въз основа на съгласието на заинтересованото лице или по силата на друго предвидено от закона легитимно основание. Всеки има право на достъп до събраните данни, отнасящи се до него, както и правото да изиска поправянето им. Спазването на тези правила подлежи на контрол от независим орган.

Членове 7 и 8 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

Европейският съюз следва не само да пази нашия европейски начин на живот, но и да предостави възможност на европейците да участват пълноценно в него. Да си европейец означава да разполагаш с правото личните ти данни да бъдат защитени от солидни европейски закони. Защото европейците не обичат дронове над главите си, които заснемат всяко тяхно движение. Те не желаят която и да е фирма да регистрира всяко тяхно щракване с мишката. Това се прави, защото въпросите, свързани с неприкосновеността на личния живот, са от значение в Европа. Това е въпрос на човешко достойнство.

Председателят Жан-Клод Юнкер
Реч за състоянието на Съюза, 14 септември 2016 г.

Европейската комисия приветства решението на председателя на Европейския съвет да насрочи разискване в рамките на програмата на лидерите за защита на неприкосновеността на личния живот и личните данни на гражданите, както и други въпроси, свързани с „Цифрова Европа“, включително приемането на всички законодателни инструменти за създаване на цифров единен пазар. В настоящото съобщение са представени редица конкретни действия, за да се гарантира пълна защита на неприкосновеността на личния живот и личните данни на гражданите и да се ускори завършването на цифровия единен пазар през 2018 г., както и да се подготви неформалната дискусия, която държавните и правителствените ръководители ще проведат в София на 16 май 2018 г.¹.

1. Въведение

През 2015 г. Европейският съвет одобри стратегията за цифровия единен пазар на Съюза. Три години по-късно цифровият единен пазар се превръща в реалност². Комисията представи всички планирани законодателни предложения³. Вече бяха приети предложенията относно мобилния роуминг и преносимостта на услугите за онлайн съдържание. Общият регламент относно защитата на данните ще започне да се прилага пряко в целия ЕС на 25 май. До няколко седмици ще бъдат предприети всички други важни нови стъпки в областта на мрежовата и информационната сигурност и електронната идентификация. Вече е договорена и ще бъде представена преди края на годината следващата вълна от законодателни предложения, с които ще бъде отворен достъпът до онлайн услуги. Всички те са важни стъпки към постигане на целта за доизграждане на цифровия единен пазар.

Стратегията за цифровия единен пазар е ключов фактор за процъфтяването на ЕС в условията на бързо развиващата се глобална икономика, основана на данни. Понастоящем данните са основен актив в цифровото общество. Всяка секунда интелигентните телефони, енергийните мрежи, автомобилите, домакинските уреди и хората по време на своите ежедневни занимания създават данни в непрекъснато растящи мащаби. Производителите, платформите и доставчиците на услуги събират, обработват и използват тези данни, за да предоставят нови услуги за потребителите и да придобият конкурентно предимство.

ЕС бавно започва да използва възможностите на икономиката, основана на данни: само около 4 % от световните данни се съхраняват в Европа. Но той разполага с редица предимства: силна производствена база, бързо развиваща се среда за стартиращи предприятия, наскоро цифровизирани промишлени процеси и квалифицирана работна ръка. Ако те бъдат използвани и разширени, европейската икономика, основана на данни, може да се превърне в мощен лост за стимулиране на растеж, създаване на нови работни места и откриване на нови бизнес модели и нови възможности за иновации⁴. До 2020 г. стойността на основаната на данни европейска икономика има потенциала да надвиши 700 милиарда евро, което представлява 4 % от икономиката на ЕС.

¹ Заключение на Европейския съвет от 22 март 2018 г.

² Съобщение „Стратегия за цифров единен пазар за Европа“ (COM(2015) 192 от 6 май 2015 г.).

³ Вж. приложението.

⁴ „Обновена Европейска програма за научни изследвания и иновации“ (COM(2018) 306); COM(2018) 267—272 — „Изграждане на по-силна Европа: ролята на политиките за младежта, образованието и културата“ (COM(2018)xxx).

Революцията, свързана с икономиката, основана на данни, обаче поражда и предизвикателства за нашето общество и за ценностите, на които се основава Съюзът, включително демокрацията, правата на човека и принципите на правовата държава. Неотдавнашните събития показаха, че данни могат да се събират, обработват и използват за сметка на правото на неприкосновеност на личния живот. Достъпът до големи обеми от данни може да се използва за получаване на неправомерно предимство за сметка на конкуренти или дори за оказване на влияние върху медиите и общественото мнение. Личните данни могат да бъдат предмет на неразрешен достъп от трети страни. Зачитането на личния живот и защитата на личните данни са основни права в ЕС, както е установено в Хартата на основните права на ЕС⁵. Силната защита на личните данни, поверителността на съобщенията и сигурността на данните са от решаващо значение, за да се разсеят съмненията на хората относно злоупотреба с данните им, както и за да се изгради доверие. Без това доверие потенциалът на една просперираща икономика, основана на данни, няма да бъде реализиран.

С настоящото съобщение Европейският съвет се призовава спешно да обърне внимание на оставащите въпроси, за да може цифровият единен пазар да се превърне в реалност и да се гарантира, че ЕС ще продължи да бъде ключов играч в световната надпревара към икономика, основана на данни⁶. Това не може да бъде постигнато без доверието на гражданите в начина, по който се защитават и използват техните данни.

2. Защита на личните данни, изграждане на доверие в цифровата икономика: Общ регламент относно защитата на данните и Регламент за неприкосновеността на личния живот и електронните съобщения

Нов режим за защита на данните за физическите лица в ЕС

Две трети от европейците заявяват, че са обезпокоени, че нямат контрол върху информацията, която предоставят онлайн, а половината европейски граждани се опасяват да не станат жертва на измама⁷.

Неотдавнашните разкрития около случая Facebook/Cambridge Analytica повишиха осведомеността на гражданите, че с техните данни може да се злоупотребява, ако не са добре защитени. Органите за защита на данните на ЕС предприемат действия в съответствие с приложимите правила за защита на данните и извършват координирано разследване на случая. Комисията поддържа контакт с Facebook, като настоятелно призовава дружеството да предостави по-подробна информация и да сътрудничи изцяло на органите за защита на данните на Ирландия и Обединеното кралство, които водят разследването, за да разберат какво се е случило и дали близо 3-те милиона засегнати граждани на ЕС все още са изложени на риск.

Тези събития показват, че ЕС имаше основание да приеме строги правила за защита на данните. С **Общия регламент относно защитата на данните**, който ще стане пряко приложим в целия Съюз на 25 май⁸, ЕС ще бъде по-добре подготвен за предотвратяване и реагиране на подобни случаи в бъдеще.

⁵ Членове 7 и 8 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

⁶ Съобщение относно междинния преглед на изпълнението на стратегията за цифров единен пазар (COM(2017) 228 от 10 май 2017 г).

⁷ Специален Евробарометър 431, Доклад относно защита на данните, юни 2015 г.

⁸ Регламент (ЕС) 2016/679.

Какво ще се промени с Общия регламент относно защитата на данните?

Първо, физическите лица ще постигнат по-добър контрол върху начина, по който техните лични данни се обработват от дружествата⁹. В повечето случаи регламентът ще се прилага при наличието на договор или ясно изразено съгласие от страна на физическите лица като предварително условие за събиране на данни — мълчанието или липсата на действие не може да бъде възприето като съгласие. Въвеждат се изисквания за по-голяма прозрачност и права на информация, достъп и заличаване (право „да бъдеш забравен“). По-нататъшно използване на данните за нова цел трябва да бъде предшествано от информиране на потребителя с цел повторно получаване на съгласие, освен ако не е законосъобразно и разрешено по друг начин съгласно регламента. Например, дружество, което е събрало данни на клиентите си за целите на обслужването им, ще трябва да информира клиента относно плановите си да използва данните за проучване на неговите потребителски навици, и да получи съответното съгласие. Събирането на обширни категории лични данни по силата на договор или съгласие би било в противоречие с принципите на ограничение на целите и свеждане на данните до минимум.

На второ място, с регламента се въвежда **по-силна защита срещу нарушенията на сигурността на личните данни**, също и посредством въвеждане на задължение за уведомяване на надзорния орган не по-късно от 72 часа, когато има вероятност нарушението на сигурността на личните данни да породи риск за правата и свободите на лицата. При определени обстоятелства регламентът задължава да се уведоми лицето, чиито лични данни са засегнати от нарушението.

На трето място, регламентът ще направи сътрудничеството между националните надзорни органи в трансгранични случаи по-ефективно и ще осигури последователно тълкуване и прилагане на правилата на Съюза, включително чрез Европейския комитет по защита на данните, който ще предоставя насоки и ще осигурява последователно тълкуване и прилагане, в случаите, когато са засегнати няколко държави членки в ЕС.

И накрая, в новата рамка е засилено също така изпълнението, което е организирано чрез мрежа от национални органи за защита на данните, всеки от които ще има правомощието да налага глоби на администраторите на данни и обработващите лични данни, които могат да достигнат до 20 милиона евро, а в случай на предприятие — 4 % от годишния оборот в световен мащаб, което от двете е по-голямо.

Правилата на ЕС за защита на данните позволяват свободното движение на лични данни в рамките на Съюза, от които може да бъде генерирана критичната маса от данни, която е от съществено значение за една силна икономика, основана на данни. Например, трансграничните подходи при използването на данните от интелигентни измервателни уреди на гражданите за приложения за интелигентни мрежи и подобряването на енергийната сигурност се основават на свободното движение на лични данни. Както е обяснено в Съобщението „Изкуствен интелект за Европа“¹⁰, следва да бъде насърчено наличието на данни, притежавани от частни лица, което да служи на по-широкия интерес. Например, споделянето на данни между няколко държави относно избухването на епидемии би могло да допринесе за навременна

⁹ Законосъобразност на обработването, член 6 от Общия регламент относно защитата на данните, Регламент (ЕС) 2016/679.

¹⁰ COM(2018) 237 от 26 април 2018 г.

реакция от здравните органи. Споделянето и достъпа до лични здравни данни може да подобри поставянето на диагноза и лечението. Споделянето на данни от автомобилите и транспортните средства би могло да подобри управлението на движението и да намали задръстванията. Всичко това е възможно, като същевременно бъде гарантирано високо ниво на защита на личните данни.

Изграждането на истинско европейско пространство за космически данни¹¹ изисква равнопоставени условия също и за неличните данни, като вече бе представено предложение за тази цел¹². Предложенията за насърчаване на достъпа до данни от общественния сектор (вж. по-долу) също ще допринесат за бързото финализиране на регламента относно **свободното движение на нелични данни** (вж. по-долу).

Новият режим на защита на данните трябва да функционира на практика от първия ден¹³. По време на двегодишния преходен период националните администрации, органите за защита на данните и частните оператори са работили, за да имат готовност да приложат новата рамка. Сега трябва да се положат допълнителни усилия, за да се гарантира, че всички са напълно подготвени. В рамките на по-малко от две седмици преди изтичането на крайния срок повечето държави членки все още трябва да предприемат всички необходими мерки, за да гарантират, че тяхната национална нормативна уредба напълно отговаря на изискванията на регламента и че националните им органи за защита на данните разполагат с достатъчно ресурси, за да изпълняват пълноценно своята роля. От основно значение е тези мерки да бъдат приети бързо. Комисията призовава държавите членки да предприемат всички необходими мерки и да обърнат особено внимание на нуждите на по-малките предприятия, за да се гарантира, че техните разходи за спазване на нормативната уредба не нарушават способността им да се конкурират с по-големите предприятия.

Неприкосновеност на личния живот и електронните съобщения: поверителност на съобщенията

Възможността за общуване в условията на поверителност, както онлайн, така и офлайн, е право, признато в Хартата на основните права на ЕС и основно искане, отправено от гражданите към цифровото общество¹⁴. Съюзът не може да толерира ситуация, при която някой първо създава подробни политически профили на своите граждани чрез анализ на техните лични съобщения и данни за местоположението, а след това използва тази информация, за да се опита да манипулира политическото поведение на гражданите.

Ето защо, наред с Общия регламент относно защитата на данните, правилата за **неприкосновеност на личния живот и електронните съобщения** са изключително важни, за да се гарантира, че поверителността на онлайн общуването на европейските граждани не е нарушена. Това също така означава, че обработването на данните от електронни съобщения от лица, различни от крайния потребител, не се допуска, и без

¹¹ Съобщение „Към общо европейско пространство на данни“ (COM(2018) 232 от 25 април 2018 г.); Съобщение „Изграждане на европейска икономика, основана на данни“ (COM(2017) 9 от 10 януари 2017 г.).

¹² Предложение за Регламент относно рамка за свободното движение на нелични данни (COM(2017) 495 от 13 септември 2017 г.).

¹³ По-силна защита, нови възможности — насоки на Комисията относно прякото прилагане, считано от 25 май 2018 г., на Общия регламент относно защитата на данните (COM(2018) 43).

¹⁴ Възможността за общуване в условията на поверителност, както онлайн, така и офлайн, е право, признато в член 7 от Хартата на основните права на ЕС; правото на неприкосновеност на личния живот и поверителността на съобщенията не са разгледани конкретно в Общия регламент относно защитата на данните.

съгласието на потребителя нито един доставчик на услуги не ще има достъп до устройствата за връзка. Физическите лица ще могат да предприемат активен контрол на своето присъствие онлайн чрез браузъри, приложения и цифрови устройства, и да избягват неразрешеното проследяване или подслушване без съгласие. Един съгласуван набор от правила относно защитата на личните данни и неприкосновеността на личния живот в електронната среда ще доведе до определянето на стандарта на световно равнище.

Новите правила за неприкосновеност на личния живот и електронните съобщения, след като бъдат одобрени от законодателните органи, ще се прилагат както за традиционните далекосъобщителни оператори, така и по отношение на новите съобщителни услуги като електронни писма, съобщения в реално време или гласови услуги в интернет.¹⁵ Това ще осигури поверителността на съобщенията и еднакви условия на конкуренция за всички оператори. Комисията призовава Съвета бързо да постигне обща позиция, за да започне преговорите с Европейския парламент с цел постигане на споразумение през есента на тази година.

Международни потоци от данни

Новите правила на ЕС за защита на данните също така позволяват на Съюза да се възползва в по-голяма степен от възможностите на световната икономика, основана на данни. Те разширяват „инструментариума“ за международно прехвърляне на лични данни на трети държави чрез добавяне на механизми за сертифициране и одобрени кодекси за поведение, както и задължителни ангажименти с изпълнителна сила от страна на администратора на данни или обработващото данни лице, като алтернативни начини за гарантиране на високо ниво на защита на личните данни, прехвърляни от ЕС. Наличието на уеднаквени и опростени правила също така ще направи ЕС по-привлекателен за чуждестранните инвестиции.

Действията на американските органи в отговор на скандала Facebook/Cambridge Analytica представляват важен тест за Щита за личните данни в отношенията между ЕС и САЩ, който от 2016 г. осигурява ниво на защита, равностойно на това в ЕС. Комисията приветства започването на разследване от Федералната търговска комисия на САЩ и ще следи отблизо неговото развитие също и с оглед на втория годишен преглед на споразумението през септември 2018 г. Щитът за личните данни гарантира, че всеки гражданин на ЕС, който счита, че неговите данни са били обработени незаконно от американски дружества, участващи във и прилагащи Щита за личните данни към прехвърляните данни, се ползва от няколко възможности за правна защита, които са лесно достъпни и на приемливи цени.¹⁶ Комисията ще продължи да следи дали това е така на практика.

Все повече държави от цял свят осъзнават, че надеждните правила за защита на данните и неприкосновеността на личния живот не само гарантират основните права, но и създават доверие в цифровата икономика. В резултат от това много държави приемат или модернизират законодателство, отнасящо се до защитата на личните данни. И често

¹⁵ До получаването на това одобрение, считано от 25 май 2018 г., когато започва прилагането на Общия регламент относно защитата на данните, позоваванията на съгласие съгласно действащата рамка за неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации — Директива 2002/58/ЕО — се считат за позовавания на съгласие по силата на Общия регламент относно защитата на данните (COM(2017) 10).

¹⁶ Доклад по първия годишен преглед на функционирането на Щита за личните данни в отношенията между ЕС и САЩ (COM(2017) 611 от 18 октомври 2017 г.).

Общият регламент относно защитата на данните е източник на вдъхновение, като правилата на ЕС определят световен стандарт за защита на личните данни и неприкосновеността на личния живот. Понастоящем Комисията работи върху решения за адекватността на защитата на данните с Япония и Южна Корея, които биха довели до резултата личните данни, прехвърляни на тези държави от ЕС, да се ползват с еднаква степен на защита и еднакви права на правна защита, както в самия ЕС.

В същото време Комисията е разработила подход относно начините, по които ЕС може да се справи, чрез търговски и инвестиционни споразумения, с протекционистските практики по отношение на трансграничните потоци от данни в цифровата икономика, като същевременно гарантира, че изцяло се съблюдава правото на защита на личните данни и неприкосновеността на личния живот. Този подход, след като бъде включен в търговските и инвестиционните споразумения на ЕС, ще стимулира свободното движение на данни и доверието в начина, по който се обработват личните данни.

С оглед на стратегическото значение на Общия регламент относно защитата на данните за суверенитета на Европейския съюз върху данните, Европейският съвет трябва да припомни на всички държави членки, че те не следва да възпрепятстват незабавното и пряко прилагане на регламента, считано от 25 май 2018 г., а да предоставят на независимите национални органи за защита на данните всички ресурси, които са необходими, за да се гарантира пълното и ефикасно прилагане на новата правна рамка в еднаква степен и по един и същи начин във всички държави членки. За да гарантира справедливи еднакви условия на конкуренция, както е предвидено от законодателя на ЕС, Комисията ще започне веднага след 25 май 2018 г. производства за установяване на неизпълнение на задължения, когато държавите членки не изпълняват своите задължения съгласно Общия регламент за защитата на данните.

Комисията призовава Европейския парламент и Съвета да ускорят работата си и да приключат преговорите по Регламента за неприкосновеността на личния живот и електронните съобщения (предложен от Комисията през януари 2017 г.) във възможно най-кратък срок и да актуализират Регламента на ЕС относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и относно свободното движение на такива данни .

3. Ускоряване на завършването на цифровия единен пазар: финализиране на ключови предложения

Премахването на бариерите пред цифровия единен пазар в рамките на Европа би могло да увеличи с 415 милиарда евро европейския брутен вътрешен продукт¹⁷. След стартирането на стратегията за цифровия единен пазар през 2015 г. Комисията постигна напредък и представи предложения за всичките 29 инициативи, които бяха определени като съществени за функциониращ цифров единен пазар¹⁸. Гражданите вече се възползват от предоставените възможности: без допълнителни такси за мобилни телефони при **роуминг**, за една година до лятото на 2017 г. четирикратно се увеличи използването на данните при пътуване до други държави членки¹⁹. **Преносимост** означава, че гражданите вече могат да гледат любимото си аудио-визуално съдържание

¹⁷ COM(2015) 192 от 6 май 2015 г.

¹⁸ Вж. приложението.

¹⁹ Доклад на ОЕРЕС със съпоставителни данни за международния роуминг за април — септември 2017 г.

и любимите си спортни прояви в целия ЕС. Премахването на несправедливите **ограничения поради блокиране на географски принцип** ще предостави свобода на потребителите при пазаруване онлайн и ще има повече прозрачност и по-голям избор на **цени за доставка на колетни пратки** при онлайн покупки. Заедно с новата рамка за **данъка върху добавената стойност за електронната търговия** и новите **договорни правила** за съдържание онлайн и за стоки, към края на мандата на настоящата Комисия ще е налице всеобхватна рамка за електронната търговия, подсилена от тясно **сътрудничество в областта на защитата на потребителите**. За да бъде постигнат този напредък, от ключово значение е приключването на преговорите по предложенията за **договорни правила**, за да се даде възможност на потребителите да пазаруват онлайн с увереността, че средствата за правна защита за всяко неизправно цифрово съдържание — като изтегляне на музика или софтуер — са същите, независимо в коя държава от ЕС е извършена покупката. Благодарение на тази подобрена правна рамка още 122 000 предприятия се очаква да започнат да извършват продажби на потребители в други държави членки, осигурявайки стимул за икономиката на ЕС на стойност 4 милиона евро.

Киберсигурността на основани на данни решения е основен градивен елемент за доверието на потребителите. Пълното прилагане от страна на всички държави членки на първото общеевропейско законодателство в областта на киберсигурността, Директивата за мрежова и информационна сигурност²⁰, е първата важна стъпка към устойчивостта на кибернетичното пространство на ЕС. Така понастоящем националните органи разполагат с основните инструменти за борба в областта на киберсигурността, което ще допринесе за по-високи стандарти, а предложението за рамка за сертифициране на киберсигурността²¹ ще спомогне за разпространяването на сигурни кибернетични решения. Бързото постигане на споразумение от Европейския парламент и Съвета ще помогне за бързо въвеждане на по-високи стандарти за устойчивост за продуктите и ще укрепи доверието на потребителите в целия ЕС в сигурността още при проектирането. Киберсигурността трябва да бъде подкрепена от ефективно възпиране на престъпни дейности: бързото приемане на амбициозен набор от общи минимални правила за борба с измамите и фалшифицирането на непарични платежни средства²² ще бъде от основно значение.

През септември 2018 г., изискванията за схемите за **електронна идентификация** ще се прилагат, така че да се гарантира оперативната съвместимост на обществените услуги, свързани с електронната самоличност, и други сигурни услуги на цялата територия на Съюза²³. Заедно с **единен цифров портал** за достъп до информация и онлайн процедури, държавите членки ще могат да предлагат опростена среда за потребителите и предприятията при взаимодействие с публичните администрации в ЕС.

Европейската икономика, основана на данни, зависи също и от наличието на висококачествена свързаност за предоставянето на цифрово съдържание до всички краища на ЕС, включително чрез спътникови комуникации. Ето защо е необходимо да бъде постигнато споразумение между Европейския парламент и Съвета относно

²⁰ Директива (ЕС) 2016/1148 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2016 г. относно мерки за високо общо ниво на сигурност на мрежите и информационните системи в Съюза.

²¹ COM(2017) 477 от 13 септември 2017 г.

²² COM(2017) 489 от 13 септември 2017 г.

²³ Регламент (ЕС) № 910/2014 относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар.

Кодекса за електронните съобщения, което ще гарантира, че до 2020 г. всички държави — членки на ЕС, ще разпределят честотите, необходими за въвеждането на мрежите от следващо, пето поколение (5G мрежи)²⁴. С този кодекс ще се създаде стабилна регулаторна рамка за инвестиции в мрежи с голям капацитет. Мрежите по основните транспортни маршрути трябва да бъдат модернизирани с цел въвеждане на автоматизирани услуги за мобилност, а тяхното разгръщане в болниците ще е необходимо, за да могат лекарите да провеждат консултации и операции от разстояние²⁵.

В допълнение постигането на съгласие по предложенията относно **авторското право** е от първостепенно значение за процъфтяването на европейската култура и идентичност в цифровата ера и за предоставянето на възнаграждение на творците, когато съдържанието се споделя чрез онлайн платформи²⁶.

Европейският парламент и Съветът сега трябва да ускорят работата, за да приключат преговорите по всички тези предложения до края на 2018 г., с цел да бъде завършено изграждането на единния цифров пазар в полза на европейските граждани.

4. Бъдещето на единния цифров пазар: подходяща среда за растеж

Цифровизацията е от ключово значение за запазването на работните места и за създаването на нови работни места в ЕС в бъдеще. Понастоящем само едно на всеки пет европейски предприятия е силно цифровизирано²⁷. Огромните ползи от стратегията за цифров единен пазар могат да бъдат реализирани само ако цифровизирането обхване всички сектори на икономиката на ЕС. За да може това да се осъществи, ЕС има ключова роля в създаването на необходимата среда.

Социални мрежи и цифрови платформи

Бизнес моделът на социалните мрежи и цифровите платформи се основава до голяма степен на данните, получени от техните ползватели. Те предлагат ползи за ползвателите, но някои от техните практики на използване на данните също повдигат сериозни въпроси и изискват постоянна бдителност.

Алгоритмите, използвани за предлагане на новини на ползвателите на социалните медии, често отдават приоритетно място на съдържание, целящо предизвикването на сензация, или на рекламно съдържание, и улесняват насочването на информацията към специфични групи от ползватели. Това може да улесни манипулирането на отделни сектори от общественото мнение, които все по-често избягват алтернативните висококачествени и по-надеждни източници на новини, и допринася за поляризацията или дори радикализацията на мнения. Резултатът е разпространяването на **дезинформация**, като нейното въздействие е от особено значение в периоди на избори.

²⁴ COM(2016) 590 от 14 септември 2016 г.

²⁵ Съобщение „Свързаност за изграждане на конкурентоспособен цифров единен пазар — към европейско общество на гигабитов интернет“ (COM(2016) 587 от 14 септември 2016 г.); Съобщение „5G за Европа: План за действие“ (COM(2016) 588 от 14 септември 2016 г.); Съобщение „Към постигане на автоматизираната мобилност: Стратегия на ЕС за мобилност на бъдещето“ (COM(2018) 283 от 16 май 2018 г.); Съобщение относно въвеждането на цифровата трансформация в областта на здравеопазването и грижите (COM(2018) 233 от 25 април 2018 г.).

²⁶ COM(2016) 593 и COM(2016) 594 от 14 септември 2016 г.

²⁷ Информационно табло в областта на цифровите технологии на Европейската комисия, 2017 г.

Нещо повече, прилагането в онлайн пространството на законите за изборна реклама и правилата за финансиране на кампаниите среща трудности, което води до риск от подкопаване на изборните процеси.

Последните избори и референдуми в САЩ и ЕС и разкритията около Facebook/Cambridge Analytica показаха тези техники и практики в действие. Комисията предприема действия за подобряване на прозрачността на съдържанието и за създаване на мрежа на ЕС за проверка на фактите, за да помогне на ползвателите да оценяват надеждността на новинарските източници, както и своята изложеност на различни източници на информация. До края на годината тя ще прецени дали са необходими допълнителни регулаторни мерки²⁸.

Освен това Комисията обсъди с избирателните органи на държавите членки най-добрите практики за установяване, смекчаване и управление на кибернетичните рискове и рисковете от дезинформация за изборния процес в подготовка на изборите за Европейски парламент през май 2019 г. и ще прикани заинтересованите страни за допълнителна ангажираност за решаването на тези въпроси, по-специално по време на следващия годишен колоквиум за основните права през ноември 2018 г., който ще бъде посветен на демокрацията.

В допълнение Европа предприема действия за защита на гражданите от незаконно съдържание. Препоръката на Комисията относно **мерки за ефективна борба с незаконното съдържание онлайн** съдържа специфични мерки, насочени към платформите и държавите членки, за подобряване на откриването, премахването и предотвратяването на незаконно съдържание²⁹. Комисията събира данни относно ефективността на доброволните мерки и мащаба на проблема и ще разгледа преди края на 2018 г. възможни допълнителни мерки за подобряване на ефективността на борбата с незаконното съдържание онлайн.

Цифровите платформи често действат като онлайн посредници, помагачи на други предприятия да достигат до потребителите. Те са много важно средство за достигане до потребителите и тяхната роля е от съществено значение за съвременната икономика. За да се гарантира справедлива, предвидима, устойчива и надеждна онлайн бизнес среда, Комисията предложи **задължения за прозрачност и мерки за правна защита** за такива цифрови платформи³⁰. Тези мерки ще включват задължения за платформите да информират търговските ползватели за използваните критерии за класиране на съдържанието на бизнес ползвателите, за предстоящите промени в реда и условията, както и за използваните от тях данни, произтичащи от посреднически услуги³¹. Ще продължи да бъде оценявана необходимостта от допълнителни мерки. Разглеждането на това предложение следва да се счита за приоритет от Европейския парламент и Съвета.

²⁸ Съобщение „Европейски подход за борба с дезинформацията, разпространявана онлайн (COM(2018) 236 от 26 април 2018 г.).

²⁹ C(2018) 1177 от 1 март 2018 г.

³⁰ Така например, за избягване на отписването на предприятия без предизвестие или ясни причини, непрозрачни условия за достъп до данни или предоставяне на по-видно място на собствените потребителски продукти от това на продуктите на други предприятия, които използват онлайн посреднически услуги.

³¹ Регламент за насърчаване на справедливост и прозрачност за предприятията ползватели на онлайн услуги (COM(2018) 238 от 26 април 2018 г.).

Задължението за прозрачност при класирането на резултатите допълва предложение, направено в рамките на **новия търговски механизъм за потребителите**, за ясно за потребителите обозначаване на всички платени резултати от търсенето, както и изискването за информиране за основните параметри, определящи класирането на онлайн платформите за търговия³².

Инвестиране в данни, изкуствен интелект и високопроизводителни изчислителни технологии

Свързаните цифрови технологии и информационните масиви са в основата на иновациите във всички сектори³³. Строгите правила на ЕС за защита на данните, които се прилагат както онлайн, така и офлайн, осигуряват основата за регулаторен режим за иновации от световна класа, на който ползвателите могат да имат доверие и който позволява на промишлеността ни да извлича конкурентни предимства в световната икономика, основана на данни.

Данните ще стимулират цифровите иновации, при условие че успоредно с това се инвестира в цифровия капацитет, необходим за обработката на експоненциално растящи количества данни. Наскоро предложеният **пакет за данните** ще отключи потенциала на публичните и научните данни и ще отвори достъпа до тези данни за повторно използване от европейските стартиращи предприятия³⁴. Разрешаването на повторното използване на данни е от съществено значение за анализа на големи информационни масиви, което ще стимулира икономическия растеж, ще насърчи иновациите и ще помогне за посрещане на основните предизвикателства пред обществото, като например тези в областта на здравеопазването и обществения транспорт. Пакетът за данните ще предложи също така и допълнителни насоки за споделянето на лични данни и ще подпомогне предоставянето на свободен достъп до данни от ключово значение за иновациите. Например, за да развият нови форми на персонализирана медицина, изследователите в ЕС се нуждаят от достъп до голям брой човешки геноми³⁵ и лични здравни досиета³⁶.

Данните са суровината на **изкуствения интелект**, а алгоритмите са механизмите, чрез които приложенията за изкуствен интелект използват данните и усвояват нови задачи. Машинната четимост и общите формати за данни са от ключово значение, за да могат приложенията за изкуствен интелект да развиват и самоорганизируют данни³⁷. Ценностите на Съюза и правната сигурност, гарантирана чрез новия режим за защита на данните, помагат за осигуряването на подходяща среда за разработване на техники за машинно самообучение за изкуствен интелект в ЕС — среда, в която алгоритмите и програмите, учещи се от човешкото поведение, отчитат високите стандарти на

³² COM(2018) 185 от 11 април 2018 г.

³³ „Обновена Европейска програма за научни изследвания и иновации — възможност за Европа да оформи своята водеща позиция в областта на технологиите“ (COM(2018) 306).

³⁴ Съобщение „Към общо европейско пространство на данни“ (COM(2018) 232 от 25 април 2018 г.) и съпътстващия го пакет.

³⁵ 14 държави членки са подписали Декларацията за сътрудничество „Към достъп до най-малко 1 милион секвенирани генома в Европейския съюз до 2022 г.“: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-countries-will-cooperate-linking-genomic-databases-across-borders>.

³⁶ Съобщение относно въвеждането на цифровата трансформация в областта на здравеопазването и грижите в контекста на цифровия единен пазар; предоставяне на правомощия на гражданите и изграждане на по-здравно общество (COM(2018) 233 от 25 април 2018 г.).

³⁷ Така например съгласно Общия регламент относно защитата на данните субектите на данни имат право да не бъде обект на решение, основаващо се единствено на автоматизирано обработване, което поражда правни последиствия за тях или по подобен начин ги засяга в значителна степен. Предвиждат се някои изключения.

защитата на данните и основните права. По този начин иновациите няма да бъдат оставени на лицата, които работят без такива стандарти³⁸. Комисията представи рамка, която ще позволи на Европа да се възползва максимално от ползите на изкуствения интелект, и представи цел за годишни инвестиции от страна на частните и публичните участници в размер на най-малко 20 милиарда евро годишно между 2020 и 2030 г., за да се даде възможност на Европа да се възползва пълноценно от тази главна базова технология³⁹. Само използването на изкуствен интелект се очаква да стимулира глобалната икономика с до 13 трилиона евро до края на следващото десетилетие; ЕС трябва да инвестира, за да има водеща роля в този растеж⁴⁰. Освен това, данните и услугите, получавани от **космически системи**, включително спътникови данни от наблюдение на Земята, информация за географско позициониране и спътникови комуникации, могат да подкрепят подходи, свързани с изкуствен интелект, и спомогнат за разкриването на многобройни стопански възможности във всички държави членки.

Комисията също така внесе предложение за **съвместно предприятие за високопроизводителни изчислителни технологии**, с което се цели да се обединят недостатъчните ресурси и да се осигурят високопроизводителните компютри, които са необходими, ако искаме да запазим водещата си позиция в областта на научните изследвания и иновациите, по-специално в областта на изкуствения интелект и други приложения за големи информационни масиви⁴¹. Инструментът трябва да бъде окончателно одобрен от Съвета през септември 2018 г., за да може възлагането на обществени поръчки да започне от 1 януари 2019 г. Всяко забавяне при приемането на предложението би довело до спечелване на предимство от международните конкуренти при въвеждането на авангардни иновации на пазара.

ЕС също така изпитва значителен недостиг от инвестиции в **умения и цифрова свързаност**, включително за да може напълно да се възползва от възможностите, предлагани от **интернет на предметите**,⁴² и през следващите години трябва да се работи интензивно по преодоляването на този недостиг. При настоящите инвестиционни тенденции изпитваме недостиг от публични и частни инвестиции на обща стойност от 155 милиарда евро за постигането на договорените цели за свързаност до 2025 г. Също така съществуват значителни пропуски и несъответствия в уменията, тъй като около 40% от работната сила в Европа се нуждаят от повишаване на цифровите умения⁴³, а 70 милиона европейци не притежават основни езикови и математически умения.⁴⁴ Също така 40 % от дружествата, които се опитват да наемат специалисти в областта на цифровите технологии, са изправени пред трудности при намирането на такива специалисти (двадесет и четири държави членки изпитват недостиг при наемането на специалисти по информационни и комуникационни

³⁸ Действия в това отношение са изложени в Съобщението „Изкуствен интелект за Европа“ (COM(2018) 237 от 26 април 2018 г.).

³⁹ Съобщение „Изкуствен интелект за Европа“ (COM(2018) 237 от 26 април 2018 г.).

⁴⁰ 14 % от световния брутен вътрешен продукт, Price Waterhouse Cooper report on Sizing the prize: What's the real value of AI, (2017 г.).

⁴¹ COM(2018) 8, 11 януари 2018 г.

⁴² В този контекст Комисията наскоро предложи инициатива, свързана с патентите от съществено значение за стандарт, предоставяща по-ясна рамка за стимулиране на развитието на ключови технологии. COM(2017) 712, 29 ноември 2017 г.

⁴³ Обновена Европейска програма за научни изследвания и иновации — шансът на Европа да определи водещата си позиция в областта на технологиите (COM(2018) 306).

⁴⁴ Съобщение относно нова европейска програма за умения (COM(2016) 381, 10 юни 2016 г.).

технологии). Освен това се прогнозира нарастване с около 10 % на търсенето на специалисти по информационни и комуникационни технологии за периода 2015—2025 г., което ще доведе до създаването на около 400 000 нови работни места⁴⁵.

В отговор на тези нужди от инвестиции в своето предложение за **многогодишна финансова рамка** за периода 2021—2027 г. Комисията изрази повишена амбиция за подкрепа на приоритетите в областта на цифровите технологии на равнището на ЕС, като предложи новата програма „Цифрова Европа“ и ключова финансова подкрепа за цифровата икономика в области като научните изследвания и иновациите, политиката на сближаване и Механизма за свързване на Европа⁴⁶. Това допълнително усилие от страна на бюджета на ЕС обаче следва да бъде последвано от допълнителни инвестиции от държавите членки и стимулиране на частния сектор, за да се осигурят така необходимите конкурентоспособност на европейската икономика и повишаване на уменията на европейската работна сила.

С пакета от предложения от 25 април 2018 г. Комисията изпълни всички оставащи действия във връзка с цифровия единен пазар и представи рамка за бъдещето на изкуствения интелект. Комисията призовава за одобряване на тези действия и за определяне на приоритетите в работата с цел осигуряване на бързото приемане на съответните правни актове.

5. Заключение

Постепенно ползите от цифровия единен пазар достигат до гражданите и предприятията в ЕС. Необходими са допълнителни усилия за приключване на преговорите по оставащите внесени предложения и за постигане на целта на Европейския съвет за изпълнение на стратегията за цифров единен пазар до края на 2018 г.

ЕС вече разполага с добър набор от правила за ефективно справяне с новите предизвикателства, свързани с данните, при условие че всички участници работят в тясно сътрудничество за ефективното изпълнение и прилагане на новите инструменти за защита на правото на неприкосновеност на личния живот и правото на защита на личните данни, но и в по-широк план за запазване на основите на нашите демокрации, основани на свободни избори, свобода на изразяване и открит и разностранен дебат, при който може да се противодейства на дезинформацията.

С оглед на стратегическото значение, което Общият регламент относно защитата на данните има за суверенитета на Европейския съюз върху данните, всички държави членки следва да улеснят неговото незабавно и пряко прилагане, считано от 25 май 2018 г., включително чрез всички подходящи мерки. Преговорите по Регламента за неприкосновеността на личния живот и електронните съобщения и по актуализирания Регламент на ЕС относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и за свободното движение на такива данни следва да бъдат приключени възможно най-скоро.

⁴⁵ Cedefop Skills Panorama (2016) Information and Communications Technology (ICT) professionals: skills opportunities and challenges [Панорама на Cedefop на уменията (2016 г.) специалисти по информационни и комуникационни технологии (ИКТ): възможности за умения и предизвикателства].

⁴⁶ Модерен бюджет за Съюз, който закриля, предоставя възможности и защитава — Многогодишна финансова рамка за периода 2021—2027 г. (COM(2018) 321, 2 май 2018 г.).

При управлението на цифровата трансформация ние следва да продължим да се стремим към истински европейски подход, основан на нашите основни ценности и на предотвратяването на саморазрушителна „надпревара към дъното“. Регулаторната рамка трябва да бъде предназначена да подпомага лицата и създателите в онлайн средата в същата степен, в която ги подпомага и в офлайн средата. Това е начинът, по който ЕС може да се превърне в нормотворец на световно равнище в подкрепа на защитата на личните данни, киберсигурността, мрежовата неутралност и лоялността и отговорността в икономиката, основана на платформи. Той също така може да стане лидер в практическото прилагане на тези стандарти посредством надеждни цифрови услуги и иновации.

Наличието на тази регулаторна рамка само по себе си обаче няма да превърне ЕС в лидер в областта на цифровата икономика. За да може това да се случи, европейските правителства и предприятия, големи и малки, трябва да инвестират във и да се възползват от огромните възможности, предоставяни от технологии като изкуствения интелект и големите информационни масиви, и да използват цифровия единен пазар като среда за осъществяване на конкурентни решения за световната икономика, основана на данни.

Комисията приканва лидерите да обсъдят и да дадат стратегически насоки относно посочените по-горе ключови политически приоритети с цел приключване на изграждането на цифровия единен пазар до края на тази година и осигуряване на силна защита на данните, на основата на която може да бъде изградена динамична цифрова Европа.

Комисията приканва лидерите да обсъдят и да дадат стратегически насоки с цел:

- 1. да бъдат осъществени максимално бързо всички останали необходими стъпки за подготовка на прилагането на Общия регламент относно защитата на данните във всички държави членки;*
- 2. да бъде призван Съветът бързо да постигне съгласие по преговорната си позиция относно Регламента за неприкосновеността на личния живот и електронните съобщения, с който се цели да се гарантира поверителността на електронните съобщения, за да може преговорите по него да започнат до юни 2018 г. с оглед на приемането му до края на 2018 г.;*
- 3. да се гарантира постигане на съгласие между съзаконодателите до юни 2018 г. относно Кодекса за електронните съобщения и Регламента относно свободното движение на нелични данни, а до края на 2018 г. — и по всички други внесени предложения за цифровия единен пазар, в съответствие с призива на Европейския съвет от октомври 2017 г.;*
- 4. да се мобилизират публичните и частните инвестиции, необходими за това предприятията и публичният сектор да внедряват изкуствен интелект, мерки за киберсигурност, мрежи за свързване от пето поколение, високопроизводителни изчислителни технологии и други нови цифрови технологии и да се насърчат цифровите умения, които са от съществено значение за стимулиране на иновациите и представляват разковничето на нашата бъдеща конкурентоспособност в световната икономика, основана на данни.*